

Pojem kultury v antropologii – historie pojmu, definice

Tripartitní dělení kultury podle Moszyňského

Definice duchovní kultury podle Moszyňského

Členění duchovní kultury podle Moszyňského (4 hlavní skupiny s příklady)

Tři etnologické perspektivy při studiu náboženství (různorodost, univerzálie, vztahy)
– vysvětlit

Čtyři zásady etnologie uplatňované při výzkumu náboženství (zájem o sociální fakta, srovnávací přístup, holistický přístup ke kultuře, kulturní relativismus) – vysvětlit

Dvě základní tradice studia náboženství v antropologii (intelektualistické, tzv. symbolický přístup) – vysvětlit

Teorie obracející pozornost k jednotlivci (intelektualisté, emocionalisté)

- intelektualistické teorie (Tylor) – vysvětlit
- strukturalismus (Lévi-Strauss) – vysvětlit
- emocionalistické teorie (Müller, Otto, Malinowski) – vysvětlit
- psychoanalytické teorie (Freud) – vysvětlit

Sociální teorie

- funkcionalismus (Durkheim) – vysvětlit
- historický materialismus (Marx, Harris) – vysvětlit
- strukturální funkcionalismus (Radcliffe-Brown) – vysvětlit
- symbolická/interpretativní antropologie (Geertz) – vysvětlit

Religionistika – definice

Sociologie resp. sociologie náboženství – definice

Max Weber (1864–1920) a teorie vzniku kapitalismu – vysvětlit

Typologie náboženství podle Anthony Wallace (šamanská, komunitní, olympijská, monoteistická) – charakterizovat

Mínójské náboženství – charakteristika, časové zařazení, geografické zařazení

Mykénské náboženství – charakteristika, časové zařazení, geografické zařazení

Řecké náboženství – charakteristika, časové zařazení, geografické zařazení

Helénské náboženství – charakteristika, časové zařazení, geografické zařazení

Římské náboženství – charakteristika, časové zařazení, geografické zařazení

Germánské – charakteristika, časové zařazení, geografické zařazení

Ásové (aesir) – charakteristika

Vanové (vanir) – charakteristika

Slovanské náboženství – charakteristika, časové zařazení, geografické zařazení

Keltské náboženství – charakteristika, časové zařazení, geografické zařazení

Druidové – charakteristika

Novopohanství – charakteristika

Judaismus – charakteristika, časové zařazení, geografické zařazení

Dějiny judaismu – vysvětlit pojmy (Filištínští, král David, král Šalamoun, babylónské či assyrské zajetí, obnova jeruzalémského chrámu, teokracie, povstání Makabejských,

Sefardé – charakteristika
Aškenázové – charakteristika
Tanach – charakteristika
Talmúd – charakteristika

Křesťanství – charakteristika
Bible – složení

Dějiny křesťanství (odluka od judaismu, pronásledování křesťanství, milánský toleranční program, zákaz pohanských kultů, uzavření athénských filosofických škol, vliv Germánů, boj o investituru, konkordát wormský, avignonské zajetí)

Rozpad církevní jednoty (ariánství, nestoriánství, Asyrská církev Východu, Orientální církve – Východní pravoslavné společenství)

Pravoslaví – datace oddělení od Říma, organizace pravoslaví

Reformace:

Martin Luther – datace, základní údaje o osobnosti

Lutheránství dnes

1. říšský sněm ve Špýru (1526) – datace, základní údaje

2. říšském sněmu ve Špýru (1529) – pojem „protestanté“ – datace, základní údaje

Mír augsburský (1555) – datace, základní údaje

Ulrich Zwingli – datace, základní údaje o osobnosti

Novokřtěnci – charakteristika

Jan Kalvín – datace, základní údaje o osobnosti

Confessio Gallicana – datace, základní údaje

„Hugenoti“ – datace, základní údaje

Hugenotské války – datace, základní údaje

Kalvinismus dnes

Anglická reformace – datace, základní údaje

Islám – charakteristika

Dějiny (Muhammad, hidžra, chalífát, výboje, Umajjovci, Abbásovci, Osmané – datace, základní údaje)

Korán – charakteristika

Sunnité – vysvětlit

Šíité – vysvětlit

Hinduismus – charakteristika, časové a geografické zařazení

Budhismus – charakteristika, časové a geografické zařazení

Šintoismus – charakteristika, časové a geografické zařazení

Taoismus – charakteristika, časové a geografické zařazení

Konfucianismus – charakteristika, časové a geografické zařazení

Candomblé – charakteristika, geografický výskyt, inspirační zdrojeMacumba –

charakteristika, geografický výskyt, inspirační zdrojeUmbanda – charakteristika, geografický

výskyt, inspirační zdrojeSantería – charakteristika, geografický výskyt, inspirační

zdrojeVodou – charakteristika, geografický výskyt, inspirační zdrojeRastafariáni –

charakteristika, geografický výskyt, inspirační zdroje, role Etiopie

Šaman – definice, pět základních charakteristik šamana

Šaman – původ pojmu

Tři hlavní prvky totemismu podle Lévi-Strausse

Totemismus jako fenomén společenský, náboženský, intelektuální – vysvětlit, popsat
Totemismus a Durkheim – základní teze
Názor evolucionistů na totemismus – popsat, vysvětlit
Názor psychoanalytiků na totemismus – popsat, vysvětlit
Totem – původ pojmu

Definice magie

Čtyři předpoklady z nichž magie pramení

Oblasti používání magie

Sympatetická magie podle Frazera – vysvětlit

homeopatická magie – vysvětlit

kontaktní magii – vysvětlit

Lucien Lévy-Bruhl: charakteristika primitivní mentality a evropské myšlení

Emile Durkheim: rozdíl mezi magií a náboženstvím

Výklady magie: Frazer, Malinowski

Kouzelnictví – vysvětlit pojem

Čarodějnictví – vysvětlit pojem

Rozdíl mezi kouzelnictvím a čarodějnictvím

Animismus – definice, původce, jeho místo v evoluci náboženství podle Tylora

Animatismus – definice, původce, vztah animatismu a animismu podle Mareta

Mana – vysvětlit pojem, původ pojmu

Tabu – vysvětlit pojem, původ pojmu

Fetišismus – definice, jeho místo v evoluci náboženství podle Tylora

Synkretismus – definice, příklady

Cargo cult – definice, výskyt

Mýtus – definice

Mytologie – definice

Poznámky:

Datace osobností – na půlstoletí

Datace náboženství – na století

Datace událostí – na roky

Geografický výskyt – na současné státy

LITERATURA:

Bastide, Roger: *Bahijské kandomble. Nagojský rituál*. Praha 2003.

Bowie, F.: *Antropologie náboženství*. Praha 2008.

Durkheim, Émile: *Elementární formy náboženského života. Systém totemismu v Austrálii*. Praha 2002. (s. 449–479)

Eliade, Mircea: *Dějiny náboženského myšlení I–III*. (více vydání)

Eliade, Mircea – Culiuanu, Ioan: *Slovník náboženství*. Praha 1993.

Eliade, Mircea: *Šamanismus a nejstarší techniky extáze*. Praha 1997. (1951)

Eriksen, Thomas H.: *Sociální a kulturní antropologie*. Praha 2008.

Evans-Pritchard, Edward: *Theories of primitive religion*. Oxford University Press 1965.

Franzen, August: *Malé církevní dějiny*. (více vydání)

Geertz, Clifford: *Interpretace kultur*. Praha 2000, s. 103–146.

Havelka, Miloš: *Max Weber a počátky sociologie náboženství*. In: Max Weber: *Sociologie náboženství*. Praha 1998, s. 13–116. Kap. Sociologie náboženství a její základní problémy, s. 19–46.

Hawkes, Terence: *Strukturalismus a sémiotika*. Brno 1999, s. 27–48.

Horyna, Břetislav – Pavlincová, Helena: *Dějiny religionistiky. Antologie*. Olomouc 2001. (Schleiermacher, Wilhelm Schmidt, Rudolf Otto)

- Hrdý, Ladislav – Soukup, Václav – Vodáková, Alena (edd.): *Sociální a kulturní antropologie*. Praha 1994.
- Jeřábek, Richard: *Kultura materiální, duchovní a sociální – antikvovaná trichotomie*. NR 2000, s. 5–6.
- Kroeber, A. L. – Kluckhohn, C.: *Kritický nástin systémů a definic kultury I*. Brno 1969, s. 1–76. (kap. *Všeobecné dějiny slova kultura*)
- Lévi-Strauss, C.: *Myšlení přírodních národů*. (více vydání).
- Lévy-Bruhl, L.: *Myšlení člověka primitivního*. Praha 1999.
- Moszyński, Kazimierz: *Kultura ludowa Słowian. Kultura duchowa I. II*. Kraków 1934 a 1939.
- Moszyński, Kazimierz: *Człowiek. Wstęp do etnografii powszechnej i etnologii*. Wrocław – Kraków – Warszawa 1958.
- Murphy, Robert F.: *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Praha 1998.
- Soukup, Václav: *Dějiny antropologie; Dějiny kulturní a sociální antropologie*. (více vydání)
- Váňa, Zdeněk: *Svět slovanských bohů a démonů*. Praha 1990.
- Voráček, Josef: *Úvod do studia člověka, společnosti a civilizace*. Praha 1940.
- Waardenburg, Jacques: *Bohové zblízka. Systematický úvod do religionistiky*. Brno 1997.
- Wallace, Anthony: *Religion: An Anthropological View*. New York 1966.
- Werner, Karel: *Náboženství jižní a východní Asie*. Brno 1995.